

N:o 109.

Af herr **G. W. Svensson** i Rydaholm, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om vidtagande af anordningar för att bereda beväringsynglingar kunskap i rätt- och väl-skrifning samt räkning.

Under min snart 30-åriga verksamhet som folkskolelärare har jag med bekymmer märkt, hurusom de kunskaper, hvilka inhemtas i folkskolan, i de flesta fall snart varda glömda och sålunda komma till föga nytta i det praktiska lifvet. Det kan dock knappast vara annorlunda. Den egentliga, på många ställen i vårt land ganska knapphändig folkskoleundervisningen afslutas vid 12, 13 à 14 års ålder, hvarefter gossen eller flickan utträder i lifvet för att lära sig jordbruks- eller annat arbete. Under den tid, som derefter förflyter intill myndighetsåldern, förefinnes i allmänhet för ungdomen hvarken direkt behof och ännu mindre tillfälle till bibehållande och förkofrande af de kunskaper och färdigheter, som inhemtats i folkskolan. När så myndighetsåldern inträder och ynglingen skall börja egen verksamhet såsom jordbrukare eller näringsidkare, är han oftast temligen oförmögen att reda sig med uppsättandet af de enklaste affärshandlingar och räkenskaper. Endast för ett jembörelsevis högst ringa fåtal förefinnes möjlighet att bevista någon folkhögskola.

Att för ynglingar, till mera mogen ålder komne, bereda tillfälle till förkofran i de ämnen, som äro mest behöfliga i det praktiska lifvet, nemligen rätt- och väl-skrifning samt räkning, torde således vara en mycket behjertansvärd sak. Men huru åstadkomma detta utan uppoffring af särskild tid och med så ringa kostnad som möjligt?

Min tanke härutinnan torde förefalla mången kan hända allt för djerf, och jag har verkligen tvekat att framkomma med densamma; men då jag anser frågan — huru obetydlig den än kan förefalla — minst lika vigtig som månget annat spörsmål, hvilket drages under Riksdagens ompröfning, har jag låtit mina betänkligheter fara.

Genom nu gällande värnpligtslag äro öfningsdagarne för beväringen från och med 1893 bestämde till 42, nemligen 27 under första och 15 under andra året. De rent militära öfningarna lära fortgå under 8 timmar dagligen. Om 8 timmar användas till nattlig hvila, så återstå ytterligare 8 timmar af dygnet. Dessa 8 timmar användas, om man frånräknar tiden för måltiderna, dels till borstning och putsning men hufvudsakligast till förströelser, som icke alltid äro af förädlande art och beskaffenhet. Vore det månne omöjligt att af dessa fristunder använda t. ex. 2 timmar dagligen för ynglingarnes utbildning i ofvannämnda ämnen? Jag tror det icke.

Visserligen finge man ej vänta sig något särdeles lysande resultat af en dylik anordning, men något vore dock vunnet, och den största fördelen skulle må hända vara, att den ovilja, att icke säga förbittring, som nu finnes mot den ökade beväringsexercisen, skulle i väsentlig mån minskas, då ynglingarne af den tid de uppföra i och för beväringsofningarna kunde hafva någon om än aldrig så ringa behållning för det praktiska lifvet. Visserligen kan anmärkas, att den tid, som kunde anvisas för det äsyftade ändamålet, skulle vara allt för otillräcklig; men då man känner de utmärkta resultat i det hänseendet, hvilka uppnåtts vid våra underbefälskolor och garnisonkommenderingar, så är jag förvissad derom, att ej så litet skulle kunna uträttas äfven på en ganska kort tid, då endast dessa få ämnen förekomme vid undervisningen.

Sedan baracker eller kaserner numera blifvit uppförda å exercisplatserna, torde inga lokala hinder för mitt förslags genomförande förefinnas, och hvad beträffar kostnaderna, så böra dessa, sedan en första uppsats af materiel blifvit anskaffad, reducera sig till en obetydlighet. Någon brist på lärare bör ej heller befaras, ty utom befälet finnes det en mängd beväringynglingar, som antingen aflagt mogenhetsexamen från elementarläroverk, eller folkskolelärareexamen, eller ock kvarstå i något af dessa läroverks högre klasser, och hvilka ynglingar mycket väl kunde under befälets tillsyn användas som lärare.

Gifvetvis skulle de ynglingar, som innehafva nöjaktig färdighet i nämnda ämnen, kunna befrias från undervisning, hvarigenom antalet lärjungar ej skulle blifva allt för stort.

Då jag med mitt förslag äfven afser, att beväringynglingarne på fristunderna måtte komma under ett mera förädlande inflytande än som kan

vara fallet under de rent militära öfningarna, så föreställer jag mig, att en och annan populär föreläsning, hållen af befälet öfver något allmännyttigt ämne, skulle utgöra en god och angenäm omvexling för beväringssynglingarne, i synnerhet under inträffande regnvädersdagar, då exercisen måste inställas.

På grund af hvad jag nu anfört vågar jag vördsamt hemställa, att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes vidtaga sådan anordning, att beväringssynglingar, som icke hafva nöjaktiga kunskaper i rätt- och välskrifning samt räkning, måtte beredas tillfälle att minst 2 timmar dagligen under den på exercisplatsen bestämda öfningstiden erhålla kostnadsfri undervisning i nämnda ämnen.

Slutligen anhålles, att det utskott, till hvilket motionen öfverlemnas, måtte i mitt förslag vidtaga de ändringar, som kunna anses behöfliga, utan att motionens syfte förändras.

Stockholm den 27 januari 1890.

G. W. Svensson,
från Jönköpings län.